

Пояснювальна записка

Програма співбесіди з української мови і літератури для вступників до Ковельського медичного коледжу розроблена на основі чинних навчальних програм з української мови та літератури для 5-9 і 10-11 (рівень стандарту, академічний рівень) класів загальноосвітніх навчальних закладів, програми для проведення зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури на 2019 рік, затверджених Міністерством освіти і науки України, з урахуванням вимог програми вступних випробувань до вищих навчальних закладів.

Основна мета вивчення української мови та літератури в навчальних закладах України на сучасному етапі полягає у формуванні всебічно розвиненої, національно свідомої, духовно багатой особистості, яка володіє вміннями і навичками вільно, комунікативно виправдано користуватися засобами державної мови – її стилями, типами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності; набутими знаннями з української літератури.

Матеріал програми іспиту розподілено за такими розділами: «Фонетика», «Лексикологія», «Фразеологія», «Лексикографія», «Морфологія», «Морфеміка і словотвір», «Синтаксис», «Пунктуація», «Орфографія», «Стилістика», «Теорія літератури», «Усна народна творчість», «Історія української літератури початку ХІХ століття», «Історія української літератури другої половини ХІХ століття», «Історія української літератури кінця ХІХ – початку ХХ століття», «Історія української літератури ХХ століття», «Сучасна українська література».

Під час співбесіди з української мови та літератури абітурієнти повинні виявити **знання:**

- змісту мовних / літературних понять і термінів;
- мовних / літературних явищ, закономірностей;
- правил орфографії та пунктуації;
- лінгвістики тексту;
- значення мовних одиниць та особливостей їх функціонування;
- основних стильових тенденцій;
- літературних напрямів, течій, угруповань, їх представників;
- основних теоретико-літературних понять – жанрів, художніх засобів.

Уміння:

- розпізнавати мовні явища й закономірності, визначити їх істотні ознаки;
- аналізувати, групувати, класифікувати, систематизувати мовні/літературні явища;
- розуміти значення й особливості функціонування мовних одиниць;
- створювати власні висловлювання з певною комунікативною метою;

- аргументовано відстоювати власну думку;
- аналізувати літературний твір чи його уривок;
- виділяти в літературних творах художні засоби;
- визначити тему, мету, композицію художнього твору;
- аналізувати сюжет і його елементи;
- розпізнавати системи віршування, віршові розміри.

Під час підготовки до співбесіди можна використовувати такі **матеріали**:

1. Підручники та посібники з української мови, рекомендовані Міністерством освіти й науки України.
2. Підручники та хрестоматії з української літератури, рекомендовані Міністерством освіти й науки України.
3. Інформаційні матеріали для абітурієнтів, підготовлені профільними фахівцями.

УКРАЇНСЬКА МОВА

Назва розділу, теми	Знання	Предметні уміння та способи навчальної діяльності
<p>1. Фонетика. Графіка</p>	<p>Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування у-в, і-й</p>	<p>Абітурієнт повинен уміти: Визначати в словах голосні, тверді і м'які, дзвінки й глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні; ділити слово на склади; визначати звукове значення букв у слові. Визначати місце букв в алфавіті, розташовувати слова за алфавітом; розпізнавати явища уподібнення приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування у-в, і-й</p>
<p>2. Лексикологія. Фразеологія</p>	<p>Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальнонавчовані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми афоризми (відповідно до словника фразеологізмів за підручниками рівня «стандарт»)</p>	<p>Пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні. Знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів; пояснювати значення фразеологізмів, приказок, прислів'їв, крилатих висловів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні</p>
<p>3. Будова слова. Словотвір</p>	<p>Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів,</p>	<p>Відділяти закінчення слів від основи, членувати основу на значущі частини, добирати спільнокореневі слова, слова з однаковими префіксами й суфіксами; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні; визначати спосіб творення слів</p>

	прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e] у складних словах	
4. Морфологія. 4.1 Іменник	Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові	Розпізнавати іменники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; визначати основні способи творення іменників; правильно відмінювати іменники, відрізняти правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями
4.2 Прикметник	Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи)	Розпізнавати прикметники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль; розряди прикметників за значенням; ступені порівняння якісних прикметників, повні й короткі форми якісних прикметників; основні способи творення відносних і присвійних прикметників; відмінювання прикметників; відрізняти правильні форми прикметників від помилкових
4.3 Числівник	Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників: 1) один, одна; 2) два, три, чотири; 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;	Розпізнавати числівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди числівників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; відрізняти правильні форми числівників від помилкових; добирати потрібні форми числівників і використовувати їх у мовленні; визначати сполучуваність числівників з

	<p>4) сорок, дев'яносто, сто; 5) двісті – дев'ятсот; 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд; 7) збірні; 8) дробові. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників.</p>	іменниками
<p>4.4 Займенник</p>	<p>Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників</p>	<p>Розпізнавати займенники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди займенників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; відрізнати правильні форми займенників від помилкових, правильно добирати потрібні форми займенників і використовувати їх у мовленні</p>
<p>4.5 Дієслово</p>	<p>Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу</p> <p>Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то</p> <p>Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники</p>	<p>Розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособові дієслова; визначати загальне значення дієслова, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, часи й способи дієслів, дієвідміни, особливості словозміни кожної дієвідміни; використовувати один час і спосіб у значенні іншого; основні способи творення дієслів, зокрема видових форм, форм майбутнього часу недоконаного виду, форм умовного та наказового способу дієслів; відрізнати правильні форми дієслів від помилкових</p> <p>Розпізнавати дієприкметники (зокрема відрізнати їх від дієприслівників), визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, особливості творення, відмінювання; відрізнати правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники та дієприкметникові звороти в мовленні, використовувати дієприкметники в мовленні</p>

	<p>доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот</p>	<p>Розпізнавати дієприслівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, основні способи їх творення; відрізняти правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами</p>
4.6 Прислівник	<p>Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу</p>	<p>Розпізнавати прислівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди прислівників за значенням, ступені порівняння прислівників, основні способи творення прислівників; відрізняти правильні форми прислівників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні</p>
4.7 Службові частини мови	<p>Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників</p> <p>Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиночні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників</p> <p>Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні. Правопис часток</p>	<p>Розпізнавати прийменники, визначати їхні морфологічні ознаки, групи прийменників за походженням і за будовою; правильно й комунікативно доцільно використовувати форми прийменників у мовленні</p> <p>Розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні</p> <p>Розпізнавати частки, визначати групи часток за значенням і вживанням; правильно й комунікативно доцільно використовувати частки в мовленні</p>
4.8 Вигук	<p>Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків</p>	<p>Розпізнавати вигуки, визначати групи вигуків за походженням; правильно й комунікативно доцільно використовувати вигуки в мовленні</p>

<p>5. Синтаксис 5.1 Словосполучення.</p>	<p>Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені</p>	<p>Розрізнати словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й реченнями; визначати головне й залежне слово в підрядному словосполученні; визначати поширені й непоширені словосполучення, типи словосполучень за способами вираження головного слова</p>
<p>5.2 Речення</p>	<p>Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання)</p>	<p>Розрізнати речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за складом граматичної основи, за наявністю чи відсутністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за будовою, за наявністю чи відсутністю однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання</p>
<p>5.2.1 Просте двоскладне речення</p>	<p>Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження</p>	<p>Визначати структуру простого двоскладного речення, способи вираження підмета й присудка (простого й складеного), особливості узгодження присудка з підметом. Уміти правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення</p>
<p>5.2.2 Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні</p>	<p>Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок)</p>	<p>Розпізнавати види другорядних членів та їх типи й різновиди, визначати способи вираження означень, додатків, обставин, роль порівняльного звороту; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні; правильно розставляти розділові знаки при непоширеній прикладці, порівняльному звороті</p>
<p>5.2.3 Односкладні</p>	<p>Граматична основа односкладного</p>	<p>Розпізнавати типи односкладних</p>

<p>речення</p>	<p>речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні</p>	<p>речень, визначати особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні</p>
<p>5.2.4 Речення з однорідними членами</p>	<p>Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки - непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в односкладними членами</p>	<p>Розпізнавати просте речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами, словосполученнями, реченнями, відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними, та правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них</p>
<p>5.2.5 Складне речення</p>	<p>Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація й сполучники або сполучні слова; 2) інтонація. Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення</p>	<p>Розпізнавати складні речення різних типів, визначати їх структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями. Добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті. Правильно розставляти розділові знаки, будувати схему такого речення</p>
<p>5.2.5.1 Складносурядне речення</p>	<p>Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення</p>	<p>Розпізнавати складносурядні речення, визначати смислові зв'язки між частинами складносурядного речення; комунікативно доцільно використовувати його виражальні можливості в мовленні</p>
<p>5.2.5.2 Складнопідрядне речення</p>	<p>Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети,</p>	<p>Розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їх будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними, уміти відображати її в схемі складнопідрядного речення; визначати основні види підрядних речень, типи складнопідрядних</p>

	умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами: 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю	речень за характером зв'язку між частинами. Правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування
5.2.5.3 Безсполучникове складне речення	Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями: 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.	Розпізнавати безсполучникові складні речення; визначати смислові відношення між їхніми частинами-реченнями (однорідними й неоднорідними), особливості інтонації безсполучникових складних речень. Правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні
5.2.5.4 Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	Визначати структуру складних речень з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні
5.3 Способи відтворення чужого мовлення	Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог	Визначати в реченні з прямою мовою слова автора й пряму мову, речення з непрямою мовою; замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою та діалозі
6. Стилїстика	Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції	Розпізнавати стилї мовлення, визначати особливості кожного з них. Уміти користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування
7. Орфоепія	Відображення вимови голосних	Визначати особливості вимови

	<p>(наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію.</p> <p>Відображення вимови приголосних звуків:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) [дж], [дз], [дз']; 2) [ґ]; 3) [ж], [ч], [ш], [дж]; 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення); 5) м'яких приголосних; 6) подовжених приголосних. <p>Вимова слів з апострофом</p>	<p>голосних і приголосних звуків, наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм</p>
8. Орфографія	<p>Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення йо, бо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та nn у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови.</p>	<p>Розпізнавати вивчені орфограми й пояснювати їх за допомогою правил; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила</p>
9. Розвиток мовлення	<p>Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст як середовище функціонування мовних одиниць. Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци,</p>	<p>Уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне. Критично оцінювати прочитане. Аналізувати тексти різних стилів, типів і жанрів. Будувати письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, обраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети. Уміти формулювати, добирати доречні аргументи і приклади, робити</p>

	мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Класифікація текстів за сферою використання, метою, структурними особливостями. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення	висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставин; правильно структурований текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти. Знаходити й виправляти похибки та помилки в змісті, побудові й мовному оформленні власних висловлювань, спираючись на засвоєні знання
УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА		
Назва розділу	Зміст літературного матеріалу (письменники, твори)	Предметні уміння та навички
1. Усна народна творчість	Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових та родинно-побутових пісень. Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри», «За світ встали козаченьки» Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль». Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Бондарівна»	Абітурієнт повинен уміти: Аналізувати літературний твір чи його уривок. Розрізняти види і жанри усної творчості. Розрізняти і називати різновиди календарно-обрядових пісень. Аналізувати зміст, образи, настрої суспільно-побутових і родинно-побутових пісень. Визначати провідні мотиви історичних пісень, характеризувати образи героїв їх – історичних осіб. Визначати тематику й художні особливості балад і дум, пісень Марусі Чурай. Виділяти у фольклорних творах анафори, рефрени, постійні епітети, персоніфікацію, символи, гіперболу, визначати їхню художню роль.
2. Давня українська література	«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги, про напад хозарів) «Слово про похід Ігорів» Григорій Сковорода. «De libertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та Шершень», афоризми	Знати основні теоретико-літературні поняття: художній образ, прототип; тема, ідея, мотив художнього твору; проблематика та конфлікт у художньому творі; сюжет і композиція літературного твору; позасюжетні елементи. Знати та вміти визначати в

		<p>літературному творі тропи: епітет, порівняння; метафору, алегорію, гіперболу; метонімію, оксиморон.</p> <p>Знати характерні риси бароко.</p>
<p>3. Література кінця XVIII — початку XX ст.</p>	<p>Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка» Г. Квітка-Основ'яненко. «Маруся» Тарас Шевченко. «До Основ'яненка», «Катерина», «Гайдамаки», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля»), «І мертвим, і живим, і ненарожденним...», «Заповіт», «Мені однаково» Пантелеймон Куліш. «Чорна рада» Марко Вовчок. «Максим Гримач» Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я» Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Іван Карпенко-Карий. «Хазяїн» Іван Франко. «Гімн», «Чого являєшся мені у сні», «Мойсей»</p>	<p>Знати основні теоретико-літературні поняття: сентименталізм, романтизм, реалізм, їхні ознаки; епос, новела, оповідання, повість, роман, різновиди повісті та роману; лірика, сонет, гімн, послання, поема, тематичні різновиди лірики; драма, комедія, трагікомедія, власне драма, містерія, драма-феєрія. Види комічного: гумор, іронія, сатира, сарказм, гротеск, бурлеск, травестія.</p> <p>Визначати дво- і трискладові віршові розміри.</p>
<p>4. Література XXст.</p>	<p>Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo» Ольга Кобилянська. «Земля» Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня» Василь Стефаник. «Камінний хрест» Микола Вороний. «Блакитна Панна» Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!...» Володимир Винниченко. «Момент» Павло Тичина. «О панно Інно», «Арфами, арфами...», «Ви знаєте, як липа шелестить...» Максим Рильський «Молюсь і вірю...» Микола Хвильовий. «Я (Романтика)» Юрій Яновський. «Подвійне коло», «Шаланда в морі» Володимир Сосюра. «Любіть Україну» Валер'ян Підмогильний. «Місто» Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом» Микола Куліш. «Мина Мазайло»</p>	<p>Визначати місце і роль митця в літературному процесі.</p> <p>Знати основні теоретико-літературні поняття: український модернізм і його особливості; модерністські напрями та течії: імпресіонізм, неоромантизм, експресіонізм.</p> <p>Знати основні теоретико-літературні поняття: поетичний синтаксис (інверсія, тавтологія, антитеза, анафора, епіформа, паралелізм); риторичні звертання і запитання, алітерація, асонанс; різновиди роману (роман у новелах, роман у віршах); кіноповість; усмішка.</p>

	<p>Богдан-Ігор Антонич. «Різдво» Олександр Довженко. «Україна в огні», «Зачарована Десна» Андрій Малишко «Пісня про рушник» Василь Симоненко. «Лебеді материнства» Олесь Гончар. «За мить щастя» Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном» Василь Стус. «Як добре те, що смерті не боюсь я», «О землі втрачена, явися!...» Іван Драч. «Балада про соняшник» Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Українське альфреско», «Маруся Чурай»</p>	<p>Вміти пояснювати поняття: «Розстріляне відродження»; психологізм; асоціативність.</p>
<p>5. Твори українських письменників- емігрантів</p>	<p>Іван Багряний. «Тигролови» Євген Маланюк. «Стилет чи стилос?»</p>	<p>Орієнтуватися в основних тенденціях функціонування української літератури за кордоном і творчості українських письменників-емігрантів. Знати особливості пригодницького роману.</p>
<p>6. Сучасний літературний процес</p>	<p>Загальний огляд, основні тенденції. Літературні угруповання (Бу-Ба-Бу, "Нова дегенерація", "Пропала грамота", "ЛуГоСад"). Творчість Ю. Андруховича, О. Забужко, І. Римарука. Утворення АУП (Асоціації українських письменників). Література елітарна і масова. Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси. Сучасні часописи та альманахи.</p>	<p>Орієнтуватися в основних тенденціях розвитку сучасної літератури; знати літературні угруповання 80-90-х років, найвизначніших представників літератури. Визначати найхарактерніші ознаки постмодернізму.</p>

**КРИТЕРІЇ
оцінювання знань абітурієнтів
при проведенні співбесіди
з української мови та літератури**

Кожен з білетів співбесіди передбачає завдання, що охоплюють всю суму лінгвістичних, граматичних, правописних правил сучасної української літературної мови (для абітурієнтів з базовою загальною середньою освітою).

При оцінюванні відповіді абітурієнта враховуються:

- правильність, повнота відповіді;
- ступінь розуміння та усвідомленого відтворення вивченого матеріалу;

- логічність, зв'язність, мовне оформлення відповіді;
- вміння застосувати вивчений раніше матеріал до конкретних випадків і наводити самостійно дібрані приклади.

Абітурієнт повинен знати: мовні норми сучасної української літературної мови (орфографічні, орфоепічні, лексичні, граматичні, стилістичні, пунктуаційні); мовленнєві норми (етикету й етикет спілкування).

Абітурієнт повинен вміти: вільно володіти усною та писемною формами української літературної мови, правильно і грамотно писати й говорити, формулювати й виголошувати свої думки, підтримувати діалог.

Рівень знань абітурієнта оцінюється на співбесіді як достатній або недостатній. Для абітурієнтів, які проходять співбесіду, достатнім слід вважати рівень, який відповідає 10, 11, 12 балам (оцінюється за умов 70% правильних відповідей).

Особи, які отримали «достатній» рівень знань, рекомендується до зарахування за наслідками співбесіди.

Особи, які за результатами співбесіди не рекомендовані до зарахування на навчання і які подали сертифікати зовнішнього незалежного оцінювання з конкурсних предметів з результатами, не нижчими передбачених Правилами прийому, мають право брати участь у конкурсі на загальних засадах.

Достатнім рівнем вважається:

- правильно виконані в повному обсязі завдання будь-якого рівня, володіння нормами сучасної літературної мови;
- усвідомлений, обґрунтований виклад основних понять питання 1-го рівня з наведенням доречних прикладів самостійно;
- грамотно проаналізовані мовні явища, поняття, ґрунтовно і повно пояснені орфограми, визначена структура речень, наявність у них пунктограм та правил їх вживання;
- у наявності літературна мова, достатній словниковий запас, але є незначні фактичні орфографічні, пунктуаційні, граматичні чи мовленнєві помилки;
- наявне правильне пояснення не менше 2-3 орфограм. При цьому допускається не більше 3-х помилок, які абітурієнт виправляє після зауваження викладача;
- наявне вміння правильно редагувати речення.

Недостатнім рівнем вважається:

- відповідь абітурієнта не відповідає вищезазначеним вимогам;
- відповідь відсутня чи неправильна, неправильний хід міркувань;
- відповідь правильна, але її обґрунтування неправильне, невмотивоване;

- в наявності значна кількість помилок різних типів.

Слід враховувати мовленнєве оформлення відповіді: правильну будову речень, зв'язність, логічність, послідовність викладу, використання багатства лексики. При підрахуванні помилок 2 негрубі вважати за одну.

До негрубих помилок відносити:

- написання великої букви в ускладнених власних найменуваннях;
- правопис прислівникових сполучень, утворених від іменників з прийменниками (до побачення, назустріч тощо);
- заміна одного із розділових знаків іншими (наприклад, при вставлених конструкціях, що можуть виділятися комами, тире, дужками);
- заміна авторського розділового знака згідно з правилами.

Оцінювання відповіді абітурієнта з української мови і літератури здійснюється відповідно до характеристик рівнів володіння теоретичним матеріалом за змістом програми. Кожне із питань співбесіди оцінюється за 12-бальною шкалою та у підсумку визначається як середньоарифметичне усної відповіді абітурієнта з кожного теоретичного завдання, обрахованого з точністю до 0,1.

**Критерії оцінювання рівня володіння абітурієнтами
теоретичним матеріалом**

Рівень	Бал	Критерії
I. Початковий	1	Абітурієнт володіє теоретичним матеріалом на рівні розпізнавання одиничних мовних одиниць із допомогою екзаменатора відповідає на запитання, що потребують відповіді «так» чи «ні». Абітурієнт ідентифікує матеріали на елементарному рівні, називаючи окремий літературний факт або явище.
	2	Абітурієнт називає мовні одиниці з допомогою екзаменатора відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді. Абітурієнт коментує художній текст з допомогою екзаменатора, відтворює якийсь фрагмент художнього твору окремим реченням.
	3	Абітурієнт з допомогою екзаменатора зв'язно пояснює правописні моменти. Абітурієнт з допомогою екзаменатора характеризує образну систему аналізованого твору.
II. Середній	4	Абітурієнт з допомогою екзаменатора небагатослівно характеризує названу одиницю, наводить приклади. Абітурієнт з допомогою екзаменатора небагатослівно коментує етапи розвитку української літератури, місця і ролі конкретного художнього тексту, володіє літературним матеріалом на початковому рівні його засвоєння, відтворює незначну його частину, дає визначення літературного явища без посилання на текст.
	5	Абітурієнт коротко описує названу одиницю, при нагадуванні наводить типові приклади. Абітурієнт володіє матеріалом та окремими навичками аналізу літературного твору, з допомогою екзаменатора відтворює матеріал і наводить приклад з тексту.
	6	Абітурієнт самостійно виділяє й доречно характеризує мовні одиниці, хоч порушує послідовність й логічність аналізу,

		самостійно наводить приклади. Абітурієнт володіє матеріалом, відтворює значну його частину, з допомогою екзаменатора знаходить потрібні приклади з текстів літературного твору.
III. Достатній	7	Абітурієнт може знаходити теоретичне пояснення до різних мовних одиниць, порівнювати їх і з допомогою екзаменатора робити висновки. Абітурієнт володіє матеріалом і навичками аналізу літературного твору за поданим екзаменатором зразком, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних суджень.
	8	Абітурієнт уміє пояснювати мовні явища, аналізувати, узагальнювати теоретичні знання з мови, систематизувати їх. Абітурієнт володіє матеріалом, навичками текстуального аналізу на рівні цілісно-комплексного уявлення про певне літературне явище, добирає аргументи на підтвердження висловленого судження або висновку.
	9	Абітурієнт вільно володіє теоретичним матеріалом, пояснює зміни, які відбуваються в одиницях різних рівнів, умотивовує правопис. Абітурієнт володіє матеріалом та навичками цілісно-комплексного аналізу художнього твору, систематизує та узагальнює набуті знання, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження власного судження.
IV. Високий	10	Абітурієнт вільно і повно володіє теоретичним матеріалом, уміло використовує наукову термінологію, вміє описати мовні факти, явища, ілюструє їх прикладами. Абітурієнт володіє матеріалом та навичками цілісно-комплексного аналізу літературного твору, виявляє початкові творчі здібності, самостійно оцінює окремі нові літературні явища, знаходить і виправляє допущені помилки, систематизує та творчо коментує аналізований матеріал.
	11	Абітурієнт на високому рівні опанував теоретичний матеріал, самостійно, у межах програми вступного іспиту, оцінює мовні явища, факти, теорії, демонструє високий рівень культури усного і писемного мовлення. Абітурієнт має системні знання з історії розвитку української літератури, уміє аналізувати художній твір, робить висновки, висловлює гіпотези, демонструє високу культуру мовлення.
	12	Абітурієнт має системні знання, виявляє здібності до прийняття рішень, уміє аналізувати мовні явища і робить відповідні висновки й узагальнення, уміє аналізувати та застосовувати додаткову мовознавчу інформацію, виявляє високі комунікативні уміння і навички. Абітурієнт має системні знання з історії розвитку української літератури, уміє аналізувати художній твір, робить самостійні висновки, висловлює гіпотези, дискутує, демонструє високу культуру мовлення.

Навчально-методична література

1. Авраменко О.М. Українська мова та література: довідник. Завдання в тестовій формі. І ч. / О.М.Авраменко, М.Б. Блажко. – 6-те видання, випр. і доповн. – К.: Грамота, 2016. – 560с.
2. Беляєв О.М. Українська мова: підруч. для 10-11 кл. шк.. з укр. та рос. мовами навчання/ О.М. Беляєв, Л.М.Симоненкова, Л.В.Скुरатівський, Г.Т.Шелехова. – К.: Освіта, 1997. – 240 с.
3. Білоусенко П.І. Учїться висловлюватися / П.І.Білоусенко, Ю.О.Арешенков, Г.М.Віняр та ін. – К.: Рад шк., 1990. – 126 с.
4. Ваш репетитор з української мови: посібник. Вид. 2-е / кол. авторів під керівн. М.Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2003. – 72 с.
5. Галетова А.Г. Українська мова: підручник для учнів старших класів середніх навчальних закладів нефілологічного профілю та абітурієнтів / А.Г. Галетова, І.В. Гайдаєнко, О.М. Горошкіна, О.С. Паламарчук, М.І. Пентилюк – К.: Ленвіт, 2003. – 272 с.
6. Дияк О.В. Українська мова. Довідник для абітурієнтів та школярів: повний курс підготовки для вступу до вищих навчальних закладів / О.В. Дияк, В.М. Прудка. – 2-е вид., перероб. і доповн. – К.: Літера ЛТД, 2012. – 464 с.
7. Доленко М. Т. Сучасна українська мова / М. Т. Доленко, І. І. Дацюк, А. Г. Кващук. – К. : Вища шк., 1987. – 352 с.
8. Залікові завдання з української мови. 10-11 клас. - К.: Шкільний світ, 2006.
9. Зубков М. Українська мова. Універсальний довідник. / М.Зубков - Харків: ВД «ШКОЛА», 2009.
- 10.Ковтюх С.Л. Репетитор (як навчитися грамотно писати): навчальний посібник з практичного курсу української мови / С.Л.Ковтюх . – 3-є вид., випр. й допов. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 592 с.
- 11.Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: навчальний посібник. / Г.О. Козачук - К.: Вища школа, 2007.
- 12.Мойсієнко А. К. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис: підручник / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібжанова, В. В. Коломийцева та ін. – К. : Знання, 2010. – 374 с.
- 13.Новий довідник: Українська мова. Українська література. - К.: ТОВ «КАЗКА», 2008.
- 14.Пентилюк М.І. Українська мова: підручник-комплект. / М.І. Пентилюк, О.В. Іващенко. – К.: Ленвіт, 2001. – 352 с.
- 15.Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова : підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища школа, 2003. – 430 с.
- 16.Плющ М.Я. Граматика української мови в таблицях: навчальний посібник. / М.Я. Плющ., Н.Я. Гринас - К.: Вища школа. - 2004.

17. Пономарів О. Д. Сучасна українська літературна мова : підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. – К. : Либідь, 1997. – 400 с.
18. Радченко І. Орфографія української мови. Просто про складне / І. Радченко - К.: Шкільний світ, 2008.
19. Сагач Г.М. Золотослів: навчальний посібник для середніх і вищих навчальних закладів. - К.: Райдуга, 1993.– 378с.
20. Скуратівський Л.В. Українська мова. Елементи практичної риторики: додаток до підручника "Українська мова, 10-11 кл." для загальноосв. навч. закладів з укр. та рос. мовами навчання. – К.: Освіта, 2004. – 128 с.
21. Тести. Українська мова. 5-12 класи/ За ред. д.філол.н., проф. Гуйванюк Н.В. - К.: Академія, 2009.
22. Тележкіна О.О. Говоримо та пишемо українською правильно і красиво / О.О. Тележкіна. – Х.: Основа, 2010. – 248 с.
23. Українська мова: енциклопедія / [голова ред. кол. В. М. Русанівський]. – вид. 2-ге, випр. і доп. – К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
24. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. – К. : Наукова думка, 2003. – 240 с.
25. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови [Текст] / І. П. Ющук. – 4-е вид. – К. : Освіта, 2000. – 254 с.
26. Ющук І. П. Практичний довідник з української мови [Текст] / І. П. Ющук. – К.: Рідна мова, 1998. – 223 с.
27. Ющук І. П. Українська мова. 52 уроки грамотності. 2232 тести. Довідник для учнів 5-11 класів та абітурієнтів. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 240 с.
28. Шкуратяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навч. посібник. / - Н.Г. Шкуратяна, С.В. Шевчук К.: Вища школа, 2007

Українська література

1. Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі. І частина. – 6-те видання, виправл. Доповн. – К.: Грамота, 2016. – 560 с.
2. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. КН. 1: Підручник / За ред. В.Г. Дончика. – К.: Либідь, 1998. – 450 с.
3. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. КН. 2: Друга половина ХХ століття. Підручник / За ред. В.Г. Дончика. – К.: Либідь, 1998. – 456 с.
4. Лесин В.М., Пулинець О.С. Словник літературознавчих термінів. Вид. 3 / В.М. Лесин, О.С. Пулинець. – К.: Радянська школа, 1971. – 463 с.

5. Літературознавчий словник – довідник / За ред. Р.Т. Гром'яка, Ю.І. Коваліва, В.І. Теремка. – К.: ВЦ Академія, 2006 – 752 с. (Nota Bene).
6. Срібний птах. Хрестоматія з української літератури для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Част. I / Упоряд. Г.Ф. Семенюк, М.П. Ткачук, А.Б. Гуляк. – К.: Освіта, 2004. – 512 с.
7. Срібний птах. Хрестоматія з української літератури для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Част. II / Упоряд. Г.Ф. Семенюк, М.П. Ткачук, А.Б. Гуляк. – К.: Освіта, 2004. – 576 с.
8. Українська література: Хрестоматія для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / Упоряд. Та передм. О.М. Авраменко. – К.: Грамота, 2012. – 512 с.
9. Українська література: Підруч. Для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. / Олена Міщенко. – К.: Генеза, 2009. – 304 с.: іл.
10. Українська література: Підруч. Для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. / М.П. Ткачук, М.М. Сулима, В.Л. Смілянська, В.І., Сулима. – К.: Генеза, 2009. – 416 с.
11. Українська література: Підруч. Для 10 класу загальноосвіт. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень) / Г.Ф. Семенюк, М.П. Ткачук, О.В. Слоньовська [та ін.]; за заг. ред. Г.Ф. Семенюка. – К.: Освіта, 2010. – 352 с.
12. Українська література: Підруч. Для 11 класу загальноосвіт. навч. закл. (профільний рівень) / Г.Ф. Семенюк, М.П. Ткачук, О.В. Слоньовська [та ін.]; за заг. ред. Г.Ф. Семенюка. – К.: Освіта, 2011. – 528 с.
13. Українська література: Підруч. Для 11 класу загальноосвіт. навч. закл. (профільний рівень) / за заг. ред. Г.Ф. Семенюка. – К.: Освіта, 2002. – 512 с.